

Nova Prava

GLASILO NARODNEGA DELAVSTVA

Ljudska prehrana

Kdor trdo dela ves dan, mora imeti tudi temu odgovarjajočo hrano. Ni dovolj, da se samo za silo napolni želodec

Pri nas so redki ljudje, ki bi se resno bavili s problemom prehrane našega naroda. Strokovna literatura in uradne statistike v tem pogledu so zelo siromašne. Toda tudi že iz teh podatkov je razvidno, da stoji prehrana večine našega naroda (nad 80%) na skrajno nizki in bogate, blagoslovljene Jugoslavije ne vredni stopnji. Znano je, da ima naš mali človek, to je kmet, ki z delom svojih rok in s pridelki svoje zemlje preživlja vse naše meščansko prebivalstvo ter tudi še precejšen del izvaža v tujino, in pa delavec, ki ustvarja pod zemljo in nad zemljo vse bogastvo sveta, najslabšo in najpomankljivejšo prehrano. Marsikdaj slišimo med ljudmi, da naš kmet marsikje krmi svojo živino boljše kakor pa je sam s svojo družino.

V prehrani našega malega človeka opazamo, da je preveč enolična, skromna in vsebinsko manjvredna. Vse leto, dan za dnem, vidimo na mizah našega kmeta in delavca izključno le po nekaj vedno istih, cenjenih in neizdatnih živil ter jedil, slabo ali sploh ne zabeljenih; nobene izpremembe, brezkoristna eno-

ličnost. Pomisliti pa moramo pri tem, da morata oba od rane zore do pozne noči, pod najneugodnejšimi pogoji, ob mrazu in vročini, trdo delati kakor črna živina, da zadostita vsakdanjim življenjskim potrebam svojih mnogočlanskih družin.

Zato bi bilo nujno potrebno, da se pri nas pristojni činitelji resno pobrigajo, da se prehrana celotnega prebivalstva v Jugoslaviji primerno in izdatno izboljša. S pravilnim gojenjem vsakovrstne zelenjave in povrtine bi se prehrana našega malega človeka takoj obrnila na boljše. Več, kakor jasno pa je, da moramo poskrbeti predvsem za to, da dobi sleherni naš državljan, zlasti pa mladina dovolj kruha in za vedno moramo izključiti dosedanje žalostne in sramotne pojave v nekaterih pokrajinah, da v žitnici južne Evrope, v bogati Jugoslaviji, revno prebivalstvo leto in dan ne vidi kruha. Seveda pa ni samo vprašanje, kako se naj izboljša način prehrane v pogledu izbire živil. Delavci morajo tudi zaslužiti toliko, da si bodo lahko privoščili tečno in zdravo hrano.

Vojna in železo

Kdor ne bo imel na razpolago velike množine železa se ne bo mogel dolgo vojskovati

Že od nekdaj je predstavljalo železo glavni predpogoj za uspešno obrambo in oborožitev človeka. Še večjo važnost in vlogo pa ima železo v moderni vojni, katere si brez tisočeri tankov, letal, bojnih ladij, topov, granat, strojnic, pušk, bomb in min ter železobetonskih utrdb sploh predstavljati in zamisliti ne moremo.

Vojaški strokovnjaki bloka demokratičnih velesil, to je Anglije, Francije, Amerike in Rusije, so izračunali, da bo v bodoči vojni oziroma v pripravah nanjo potrebovala vsaka država na vsakih tisoč kilometrov fronte samo za utrdbe, železniške tračnice in španske jezdece, ki nosijo žične ovire, najmanj po 9 milijonov ton železa na leto, ker moramo računati, koliko ga bo sproti uničenega in koliko ga bo treba nadomestiti z novim. Bodisi v ofenzivni, bodisi v defenzivni vojni bo potrebovala vsaka država na vsakih sto metrov fronte 8 do 10

strojnic, vsako strojnico pa je treba dvakrat na leto obnoviti; za tisoč kilometrov fronte torej 160 do 200 tisoč strojnic. Težkih topov bo potrebnih za tak del fronte najmanj 22.500 na leto, lahkih pehotnih pa po 16.000. Ti topovi se obrabijo v enem letu za 80 do 90%. Na vsak kilometer je potrebnih 12 protiletalskih topov v 2 do 3 vrstah, torej okrog 40.000 letno na tisoč km, če jih je treba samo enkrat obnoviti. Najbolj se obrabijo in uničijo tanki, ki jih je treba za tisočkilometrsko fronto v napadu in obrambi vsako leto najmanj 280.000, ker se računa, da ostane vsak tank uspešen v boju le povprečno po 5 dni. Motorizirana vojska zahteva na leto na tisoč km najmanj po 120.000 bojnih motornih vozil. Letal je potrebnih na leto najmanj po 16.000. Če izračunamo vse skupaj, vidimo, da potrebuje 1000 km fronte vsako leto pri defenzivni vojni (v tisočih ton) za orožje 750, za municijo 7.000 in za utrdbe

Besede in dejanja

Beseda človekova deluje v toliko, kolikor za njo stoji njegovo življenje in odkritosrčno stremljenje

Velikonočni prazniki so bili letos izredno lepi, polni sonca in pomladnega diha. V dušah ljudi je bilo mnogo dobrega razpoloženja, čeprav je v svetu drugače polno nemira in črni oblaki vsak čas groze, da se odtrgajo. V praznično razpoloženje ljudskih duš v velikonočnih praznikih dodajajo svoje misli in nazore, nauke in svarila veliki in žal tudi mali državniki, predstavniki raznih veroizpovedi in cerkva, pesniki, pisatelji, učenjaki, gospodarstveniki. Mnogo jih je, ki mislijo, da so ljudske duše v njih pomladanski dobri volji posebno sprejemljive in dovzetne za lepe, resne in premišljene besede, ki naj dajo svoj poseben poudarek enemu ali drugemu problemu današnjih težkih dni. Med lepe besede o miru, ljubezni, medsebojnem spoštovanju, o spravljivosti med narodi so se zlasti v letošnjih velikonočnih praznikih mešale mrzle besede vojaških poveljnikov, pohodi vojaških čet, brnenje letal in motoriziranih čet; praznično razpoloženje so kvarila poročila o pospešenih diplomatskih ukrepih v velikih evropskih mestih, poročila o mrzličnih pripravah za krvavo vojno.

Tako so suha dejanja sproti jemala resnost vsem lepim in velikim besedam o miru, o mednarodni pravičnosti, o ljubezni v narodih in med narodi. Zdi se, da besede niso nič več vredne, da ima svojo važnost samo suha stvarnost in zdi se, da se besede izgovarjajo kar tja v en dan, samo v prevaro in omamo in da govorniki sami ne verujejo v moč svojih besedi. Zdi se, da beseda človekova ne deluje več, svojim besedam ostajajo nezvesti celo tisti, ki te besede izgovarjajo. Pravilno je bilo te dni neke zapisano: beseda človekova deluje v toliko, kolikor za njo stoji njegovo življenje in odkritosrčno stremljenje. Povsod vidimo, kako so dejanja v nasprotju z besedami in zato pridemo do žalostnega spoznanja, da je človekovo življenje pokvarjeno in moralno do dna razjedeno, da v človeku ni več odkritosrčnega stremjenja. Vse postaja laž in prevara, boj vseh proti vsem, vsepovsod ima moč samo hotenje po oblasti, po zatiranju osebnih svobode, po uničevanju moralnih in etičnih vrlin, po diktaturi in po uničenju vsega, kar stoji nasproti, po pogažanju vseh demokratičnih načel in onih svetinj, na katerih naj se zgradi blagor človeštva.

Posebno pomembne besede je letos spregovoril novi papež Pij XII. Govoril je kot najvišja verska avtoriteta. Njegove besede bi morale biti vsem katoličanom kot ukaz in zapoved, da bi lepim besedam vedno tudi sledila lepa dejanja. Papež je rekel: «Miru pa tudi ne more biti, če se narodi med seboj ne razumejo, če so celo državljani ene države med seboj tako globoko ločeni po nespravljivih strankarskih koristih in borbah.» Da, nespravljive strankarske koristi in borbe! To razjeda velike narode, kaj šele male narode. Ta borba je nevarna zlasti nam Slovincem. Boli nas spoznanje, da je borba za strankarske koristi nespravljiva celo danes, ko narodi v svetu zbirajo vse sile k slogi in enotnosti, da strunjeni stoje nasproti vsem nevarnostim, ki bi jih ogrožale. Papež je tudi rekel: «Pravica tudi zahteva, da se priznajo in varujejo presvete pravice človeške svobode in dostojanstva.» Človeka zazebe pri srečanju, ko vidi, kako vsaki dan bolj grobo in brezobzirno mnogi delajo v živahnem nasprotju s prelepimi besedami poglavarja sv. Cerkve. Mnogi napovedujejo zlasti svobodi in dostojanstvu delavca boj do uničenja svobode in dostojanstva. V znamenju tega nespravljivega boja je bila ukinjena samouprava delavskih zbornic in napovedani so načrti, ki naj gredo svobodi delavca prav do krvi: ukiniti se ima svoboda združevanja delavcev v svobodnih strokovnih organizacijah. To početje z osnovnimi pravicami delavcev ni v skladu z besedami vodilnih državnikov o duhu pomirljivosti in sprave, ki naj zavlada med nami. Mali prenapeteži so glave zarili v pesek, da ne vidijo nevarnosti.

Delavci posebno težko občutijo razlike med dejanji in besedami! Ali naj delavec res izgubi vsako vero v poštenost tega sveta in v dobre namene onih, ki govorijo o večnih resnicah?

8.000, skupaj torej 15.750, pri ofenzivni vojni pa za orožje 2.800, za municijo 25.500 in za utrdbe 9.000, skupaj torej 37.300 železa. Kako dolge bodo fronte v bodoči svetovni vojni, se danes še ne more niti približno domnevati. Dejstvo pa je,

da bo vsaka vojujoča država imela najmanj tisoč kilometrov dolgo fronto. In za to dolžino računajo v Združenih ameriških državah, da bodo potrebovali v ofenzivni vojni vsako leto kakih 60.000 milijonov ton železa.

Mladina - naša nada

Nezadostna zaščita delavske mladine. Stanovanja in prehranjevalne razmere. Zavetišča.

Ako hočemo imeti zdrav, odporen in sposoben narod, potem moramo temu primerno vzgojiti mladino. Ni dovolj, da gradimo šole, kjer umstveno usposobimo mladino za potrebe življenja. Doraščajoči mladini moramo nuditi tudi zdravstveno in socialno zaščito v največji meri.

Delavska mladina je v socialnem in zdravstvenem pogledu zelo zanemarjena. Večina zakonitih predpisov, ki naj ščitijo delavskega otroka, se sploh ne izvaja.

Zakon o zaščiti delavcev posveča cela poglavja, kako je žena pred porodom in po porodu z dojenčkom vred zaščiten. Redka so pa podjetja, ki ženam-materam res nudijo zakonite ugodnosti. V vseh industrijskih podjetjih, kjer dela več kot 100 delavcev, med katerimi jih je vsaj 25 z malimi otroki, katerih nimajo v času, ko delajo v podjetju, komu doma prepuščati v varstvo, morajo podjetja zgraditi večja zavetišča. Ne poznamo podjetja v Sloveniji, ki bi do danes zgradilo večje zavetišče in naj ima tudi po več sto delavcev zaposlenih in kjer gotovo več kot 25 delavcev nima doma otrok nikomur prepustiti v varstvo. Delavska mladina dorašča v domovih brez nadzorstva in brez nege. Kdo bi se čudil, če so otroci zdravstveno zanemarjeni. Potem stanovanjsko vprašanje! Za udobna in draga stanovanja danes ni stiske. Samo takih stanovanj delavec plačati ne more. Stanovati mora v cenenih stanovanjih, ki so pa v kletih in starih hišah, kjer je doma škrofuloza in jetika. Delavski otroci že v najzgodnejši starosti poberejo kali bolezni, ki jih potem preganjajo celo življenje. Da bi se pri nas rešilo vsaj vprašanje dečjih zavetišč in delavskih stanovanj, bi bilo veliko več zdravega mladega rodu, kot ga je pa danes.

Nizki zaslužki delavcev onemogočajo, da bi se otroci oblekli in zadostno najedli. V mrazu in dežju so otroci brez tople obleke in niso redke delavske družine, kjer se otroci niti enkrat na dan do sita najedo. Kdo se bo pri vsem tem še čudil, da so ti otroci že v zgodnji mladosti obremenjeni s kaljo bolezni, ki jo nosijo vse življenje s seboj.

V celi Sloveniji imamo dva do tri domove, kjer imajo vajence v oskrbi. Na tisoče vajencev je prepuščenih samim sebi, brez zadostne prehrane in obleke. Takrat, ko mlad organizem največ potrebuje, nima najpotrebnejšega. Ali ni za naše zdravstvene prilike porazno, da od sto oseb, ki jih umre za jetiko, odpade na delavsko mladino 69 oseb. V teh razmerah res ne moremo dobiti zdravega in odprnega delavskega naraščaja, ki naj bi bil v rednih razmerah osiše narodove moči.

Tudi na ta način

Vojna industrija zmanjšuje brezposelnost. Slučaj Madžarske.

V zadnjih mesecih se opaža vsevpriek po svetu, da nezaposlenost ročnih delavcev in tehnično izobražene mlade inteligence prav v vseh državah rapidno pada in je marsikje sploh več ni mogoče zabeležiti. Posebno zanimiv je ta pojav v onih malih državah, ki so ostale na svetu kot beraška dedščina po pokojni avstroogrski monarhiji in ki jim je bilo po določenih mirovnih pogodb kot premaganim državam prepovedano vsako oboroževanje in pripravljanje na eventualno vojno.

Posebno zanimiva je v tem pogledu najnovejša slika naše severne sosedice Madžarske. Te dni je izdala budimpeštanska zveza nameščencev najnovejšo statistiko o zaposlenosti v madžarski industriji. Iz te statistike je razvidno, da zaposlenost na Madžarskem stalno raste, zlasti v težki industriji. Pač pa je zaposlenost katastrofalno padla v dveh industrijah, namreč v opekarski in lesni, kar je nedvomno v zvezi z

dejstvom, da danes na Madžarskem nihče več ničesar ne zida, ker ni denarja in ker vsak računa z bližnjo neizogibno vojno. Po navedenih podatkih odpade: na rudarstvo 39.700, na strojno industrijo 60.000, na manjša strojna podjetja 4.000, na tekstilno industrijo 70.000, na kemično industrijo 14.800, na usnjarstvo 2.300, na lesno industrijo 2.800 in na opekarsko le 234 delavcev. Posebno zbode vestnega opazovalca v oči velik popust zaposlenosti v vojno-kemični industriji, v kateri je bilo še lansko leto zaposlenih komaj nekaj nad 2.000 delavcev. Sama madžarska uradna statistika poudarja, da je zaposlenost delavstva narasla predvsem v madžarski težki oboroževalni industriji, in sicer za 29,4%, v manjših podjetjih, ki izdelujejo opremo za madžarsko vojsko, pa celo za 50,4%. Morali bomo pač začeti verjeti, da je bodoči mir med narodi mogoč le ob spremljanju grmenja topov in tulčenja granat.

Ampak stvar je taka, da pridejo pametni ljudje zmerom prezgodaj; zakaj če bi prezgodaj ne prišli, bi ne bili več tako pametni. (Ib. Cankar.)

Daleč sega senca bolečine in ugleda jo človek, ko še komaj sluti bolečino samo. (Ib. Cankar.)

Dolgočasno nazadnje ni življenje; preveč je zlobe in neumnosti na svetu, da bi moglo biti dolgočasno. (Ib. Cankar.)

Ako naj politik vodi, mora poznati ljudi — kako je vodstvo, ako ne vidi v ljudi? (Masaryk.)

Razgled po svetu

Usodni dnevi

Vsak dan prinese nekaj novega. Kar smo še včeraj smatrali za nemogoče, se drugi dan izorši. Navadno se zgodi celo ono, kar smo najmanj pričakovali. Nagli razvoj mednarodnih dogodkov povzroča vznemirjenje med narodi. Nastajajo situacije, iz katerih ni pomirljivega izhoda. Vendar narodi in države, ki verujejo v svojo moč in poslanstvo v svetu, ne bodo omagale in naj pride, kar hoče. Kajti gorje tistemu, ki bo izgubil glavo v najtežjih trenutkih. Brez usmiljenja je izgubljen.

Komaj so za nami usodni dogodki, ki jih je preživela Češkoslovaška, že smo bili presenečeni, da je italijanska mornarica izkrcala svojo armado v Albanijo. Vse se je izoršilo s tako naglico, da je svet lahko le še konstatiral izpršeno dejstvo.

Poročila, kakaj je Italija zasedla Albanijo, si nasprotujejo. Italijansko časopisje dolži albanskega kralja Zoga, da je izročil Albanijo na razpolago Angliji, da uresniči svojo obkroževalno politiko napram Italiji in da dobi angleško brodovje v albanskih pristaniščih oporišča. Druga poročila zopet zatrjujejo, da albanski kralj Zogu ni imel nobenih zvez z Anglijo in da se je samo uprl italijanskim zahtevam, da dopoli, da v primeru potrebe zasede Italija vse važnejše točke Albanije in da Albanija prepusti podstoo zunanje politike Italiji.

V štirih dneh je italijanska vojska zasedla vso Albanijo. Kralj Zogu je z vlado zbežal v Grčijo. V Tirani so pa postavili Italijani novo vlado.

Italijanski listi so mirno ponašanje Jugoslavije pohvalno omenili. Mussolini je poslal jugoslovanski vladi celo zahvalo za prijateljsko zadržanje v albanskem vprašanju.

Nemški listi pišejo, da je Jadran postal zaprtlo italijansko-jugoslovansko morje, ki bo v primeru vojne neprestopno za angleško mornarico, tako da bo Jadran pomenil za obe jadranski državi veliko in varno luko.

V zvezi z albanskimi dogodki se vrše neprestane seje angleške in francoske vlade. V ospredju posvetovanj je garancija, ki bi jo dale Anglija in Francija glede nedotakljivosti balkanskih držav.

— **Vesti o vojaških ukrepih.** V Italiji je mobiliziranih 18 letnikov vojske. Italija ima pod orožjem že tri milijone mož. — V Franciji je pod orožje poklicanih toliko rezervistov, kolikor jih je potrebnih za popolno zasedbo Maginotove linije in drugih francoskih utrdb. — Na Poljskem je pod orožjem šest sto tisoč mož preko normalnega stanja redne vojske. — Angleško vojaštvo je v gibraltarskih utrdbah zavzelo svoje postojanke. Angleška sredozemska mornarica se zbira okrog grških otokov.

— **Sporazum med Poljsko in Anglijo** je Nemčijo zelo vznemiril. Nihče na svetu ni pričakoval, da bo prevzela Anglija tako dalekosežne garancije za Poljsko. Ta sporazum je pa le del večerega sporazumov, ki jih želi skleniti Anglija. Sporazum nudi Anglija tudi balkanskim državam, če ga bodo zahtevali. Poljski očita Nemčija sedaj, da se udeležuje atentata na evropski mir. Nemčija menda od Poljske ni želela ničesar drugega razen vrnitve majhnega ozemlja, na katerem prebivajo Nemci, in svobodno pot v vzhodno Prusijo.

— **17 proti 1.** «Deutsche Allgemeine Zeitung» je priobčila članek, v katerem

navaja, kako važna je gospodarska in produktivna delavnost v zaledju za primer vojne. Motorizacija in mehanizacija armad vseh držav sta dovedli do tega, da so borbene edinice na fronti ob istočasnem neizmernem ojačenju — čeznega učinka in svoji izredni gibčnosti občutno zmanjšale svoje število, dočim pa je bila nasprotno ustvarjena v zaledju ogromna in komplicirana konstrukcija specializiranih ter tehnično do skrajnosti dovršenih podjetij za izdelovanje vojnega materiala. V zvezi s tem so vojni in gospodarski strokovnjaki izračunali, da mora za vsakega frontnega vojaka marljivo delati v zaledju 17 delovnih moči, da zagotovijo njegovo popolno opremo in bojno sposobnost. Tako imenovani «civilisti» iz prejšnjih vojn spadajo le še v zgodovino, pač pa je zato neizmerno narasla važna naloga, da se preskrbijo in vzgojijo milijoni vojakov dela na industrijski fronti v zaledju. Pravilna gospodarska organizacija je torej v primeru vojne za vsako državo mnogo težja in širša naloga, kakor bi to izgledalo na prvi pogled. Njen pomen je naravnost odločilen.

— **Avtomobilizem drugod.** Poleg drugih vzrokov, tako n. pr. slabih cest, pomanjkanja cestnih zvez, dragega pogonskega goriva itd., je nedvomno velik vzrok za zastoj našega avtomobilizma, da nimamo prav nobene avtomobilske tovarne v Jugoslaviji. Avtomobili, ki jih uvažamo iz tujine, pa so z ozirom na naše denarne razmere mnogo predragi. Takih žrtev ne zmore noben povprečen poslovni človek, čeprav avtomobil v svojem poklicu življenjsko nujno potrebuje. Kaj more storiti domača avtomobilska proizvodnja za razvoj avtomobilizma, se najlepše vidi v Nemčiji. Dočim so nemške avtomobilske tovarne leta 1922. izdelale še 51.845 avtomobilov, se je njihova produkcija v letu 1937. dvignila že za 600 % na 328.000, lai pa je presegla se pol milijona voz, torej desetkrat več, kakor pred 17 leti. V tem času so cene avtomobilov neverjetno padle, tako da ima danes skoro sleherni nemški trgovec, obrtnik, boljši kmet in delavec svoj avtomobil. Danes je že uresničen predlanski Hitlerjev cilj, da mora imeti vsak peti nemški državljani lasten avtomobil.

— **Španska državljanska vojna**, ki je trajala okrog tisoč dni, je povzročila okrog 1500 milijard dinarjev škode. Obe vojski, nacionalistična in republikanska, sta izgubili osem sto tisoč mož, ki so bili ubiti ali težko ranjeni. Žrtev vojne je poleg tega postalo še najmanj pol milijona otrok, žen in starcev. Približno ena šestina španskega ozemlja je opustošena.

— **Za predsednika francoske republike** je bil z veliko večino glasov izvoljen dosedanji predsednik Albert Lebrun.

— **Pogodbo o nedotakljivosti** Holandije, Belgije in Švice so podpisale Anglija in Francija.

— **Amerika ne priznava Slovaške** kot samostojne države, ker je v prav taki odvisnosti od Nemčije kakor sta Češka in Moravska. Zaradi tega se raztegnejo ameriški gospodarski ukrepi, kakršni veljajo za vso Nemčijo, tudi na Slovaško.

— **K protikomunističnemu paktu** je pristopila tudi Španija in se s tem še tesneje povezala s totalitarnimi državami.

— **Pogodba o nemškem protektoratu nad Slovaško** je bila sklenjena za 25 let. Po pogodbi prevzame Nemčija zaščito nad politično neodvisnostjo in nad nedotakljivostjo slovaškega ozemlja. Nemčija ima pravico na Slovaškem graditi in zasesti vojaške ustanove v obmejnem pasu. Slovaška vodi zunanjo politiko le v tesni povezavi s zunanjo politiko Nemčije.

TEKOM TEDNA

Naše zavarovanje

Narodni ponos

Marsikateri naš človek ima lastnost, da se zelo hitro navduši za vse, kar vidi pri tujcu, rad pa pozabavlja čez razmere, ki so pri nas. Tujcu prične celo razlagati stvari, ki so čisto lokalnega značaja, samo da izrazi nezadovoljstvo. Poln je pa hvale o krajih, iz katerih je tujec prišel. Hvali vse povprek, brez pameti in presoje, ali je njegova pohvala tudi utemeljena. Suženjsko je to obnašanje in kvarno za naš ugled. Zadnji čas je, da bi se tudi v tem pogledu spremenili. «Učiteljski tovariši» je na račun domačih črnogledov napisal tehtne besede, ki bi si jih lahko utisnili v srce in razum: «Ne sme in ne more nam biti vseeno, ali nas posamezniki predstavljajo pred tujci kot značajni, samozavestni in narodno zavedeni pripadniki naše lepe domovine, ali pa se odlikujejo po svoji pripravljenosti odkriti pred tujcem prav vse strogo domače probleme in kazati nanje z zgolj negativističnega stališča. Ne sme in ne more nam biti vseeno, ali taki neznačajni in omahljivi posamezniki ustvarjajo pri pripadnikih drugih narodov vtis, da gledamo z obzidovanjem, priznanjem in najlepšimi čustvi na njihova dejanja, ki morajo vzbujati pri vsakem človeku le grajo in prezir. Ne sme in ne more nam biti vseeno, ali bodo razširjevalci tuje miselnosti med našim narodom našli na odobravanje ali na prezir in odpor. Sami pogledimo okoli sebe, naš pogled naj sega preko najozje domovine, preko hribov, presodimo «dobrote», ki jih prinašajo našemu ljudstvu tuje ideje in potem obrnimo svoj pogled po naši domovini. Dovolj bomo videli, dovolj spoznali, da bomo imeli najlepši in najupravičenejši povod za razširjanje narodne zavesti, ponosa, značajnosti in zupanja v moč lastnega naroda, lastne države.»

— Opozicijske skupine so se sestale v Beogradu, kjer se je ponovno ugotovila skladnost v stališču glede politične situacije. Seje se je udeležil tudi odposlanec dr. Mačka ing. Avgust Kosić. Pričakuje se skorajšnji sestanek med dr. Mačkom in ministrskim predsednikom dr. Cvetkovićem.

— Osebnostni in strankarski interesi morajo stopiti v ozadje, kadar gre za veliko delo, izjavlja v velikonočni številki «Politike» ministrski predsednik Cvetković in pravi nadalje: «Danes, ko se rešujejo velika notranja vprašanja, morajo biti politični ljudje načelni, trezni in odločni. Za nas je najvažnejše, da se obstoječa vprašanja rešijo. Kdor zanaša pri reševanju teh vprašanj neravnost, osebno noto in nestrpljivost, vezano s kakimi osebnimi interesi, nima niti najmanj nepristranskega in zrelega pojmovanja postavljenih nalog. Strankarsko-politične kombinacije, lokavosti vseh vrst, ki imajo za edini cilj, da zavarujejo ogrožene strankarske interese, morajo ostati ob strani sprčo glavnih splošnih življenjskih problemov države.» — Izrekel pa te besedi ministrski predsednik ni le za Beograd, kjer izhaja «Politika», ampak tudi za dravsko banovino, kjer se silno rado pozablja, da živimo v izredno resnih časih in da bi morala ozkosrčna in zagrizena strankarska politika že zdavnaj prenehati!

— Srednješolska mladina izdaja list «Naša volja». V velikonočni številki prinaša te-le umestne besede na naslov svojih očetov: «Naši očetje se še vedno pričakajo in pritiskajo drug drugega k tlom. Ne spametuje jih noben nauk, pa naj je še tako jasev in grenak. Zato je

stopila na plan akademska mladina in pokazala starim pot, po kateri bi morali hoditi. Srednješolci njen korak toplo pozdravljamo in samo želimo, da bi prišlo tudi med nami do osnivanja enotnega srednješolskega bloka. Mi z naše strani bomo podprli vsako akcijo, ki bo stremela za združitvijo vse srednješolske mladine pri delu za narod in državo.»

— Ključ srbsko-hrvatskega sporazuma. V velikonočni «Politiki» je objavil «misli o srbsko-hrvatskem sporazumu» dr. Marković, ki je bil eden izmed avtorjev sporazuma, sklenjenega med dr. Mačkom in srbsko opozicijo, dne 8. oktobra 1937. Po mišljenju dr. Markovića leži ključ do pravilne rešitve hrvatskega problema v pravilni organizaciji skupne države Jugoslavije, kot države, ki je srbska in hrvatska. Ako se to enkrat uresniči, ni več težko rešiti drugi del problema, ki se nanaša na prenos državnih poslov na posamezne dele države. Važen je pri tem seveda tudi odnos državnih delov napram celoti. Kajti, če so ti državni deli zamišljeni kot protitež državi ali celo kot njeni protivniki, potem odnos ne bo lahak. Če so pa ti deli dopolnilni državi in izpopolnilev države, bo odnos med posameznimi deli države normalen in bo služil v korist državi in posameznim krajem.

— Ustanovil se je osrednji strokovni odbor vseh onih strokovnih organizacij, ki se hočejo boriti za svobodo strokovnih organizacij, za vpostavitve samouprav delavskih ustanov in zavarovanja in ki so pripravljene udeležiti se skupnih akcij za zboljšanje med in socialne zaščite.

— Kolektivna pogodba grafičarjev. Veljavnost tarifnega dela kolektivne pogodbe grafičnega delavstva je razširjena na vsa podjetja grafične stroke v dravski banovini. Razširjenje kolektivne pogodbe se je izvršilo z banško odločbo, ker je več ko polovica grafičnega delavstva sklenila kolektivno pogodbo. To je prva kolektivna pogodba, ki je veljavna za vso banovino.

— Izseljevanje. V prvih poveljnih letih je bilo izseljevanje usmerjeno predvsem v prekomorske dežele, ko pa so se tam pojavljale vedno večje ovire, se je preusmeril glavni tok izseljencev v razne evropske države. Zgolj v devetih letih, od 1927. do 1935., je zapustilo državo 200.000 naših ljudi; od teh je odrinilo 58.000 v Francijo, 28.000 v Argentino, 26.000 v Severnoameriško Unijo, 21.000 v Kanado, 20.000 v Nemčijo, 17.000 v Turčijo itd. Mnogi so se sicer po daljšem ali krajšem času vrnili domov, vendar se je marsikdo od svoje domačije za vedno ločil.

— Poslovne knjižice. Po ministrski uredbi mora imeti vsak delavec in nameščenec do konca tega leta novo poslovno knjižico. Do sedaj je bilo natisnjenih pol milijona poslovnih knjižic. Delavcem je bilo izdanih preko dve sto tisoč novih knjižic.

— Mezno gibanje mizarjev. Mizarski pomočniki v Celju so sklenili z mojstri sporazum, ki se glasi: Kvalificirani delavci imajo po izučitvi do treh mesecev urne mezd 3 din, po treh mesecih zaposlitve in dalje po 3,50 do 6 din. Mezde se določajo po sposobnosti pomočnika, ugotovijo jo pa delodajalci sporazumno z obratnimi zaupniki. Pogodba je veljavna od 11. aprila in jo za dobo enega leta neopovedljiva. Po enem letu se pogodba avtomatično podaljša, če ni bila vsaj en mesec pred potekom leta odpovedana.

— Sezonski delavci iz Hrvatskega Zagorja in Medmurja se zadnji čas zelo naseljujejo v Slavoniji. S prihranki sezonskega dela si urejujejo lastne domačije. V Slavoniji se dobi skromna kmečka domačija že za 20 tisoč do 30 tisoč dinarjev.

Računski zaključek OUZD. Zavarovanih delavcev je bilo 98768. Koliko je bilo bolnikov in kako so se izplačevale podpore? Delodajalci dolgujejo OUZD 26.2 milij. din.

Računski zaključek OUZD izkazuje, da je v letu 1938. predpisal urad na prispevkih: Za primer bolezni 51,5 milij. din, za primer nezgode 15,5 milij. din, za onemoglost, starost in smrt 20,5 milij. din, za Borzo dela 10,2 milij. din, za Delavsko zbornico pa 2,166 milij. din. Okrožni urad v Ljubljani razpolaga izključno samo s predpisanimi prispevki za primer bolezni.

V letu 1938. je bilo na področju ljubljanskega okrožnega urada prijavljenih 2.937 nezgod.

Za priznanje starostne podpore je Okrožni urad predložil Osrednjemu uradu 140 prošelj, za priznanje onemoglostne podpore pa 385, t. j. skupaj 525 prošelj za 0,06 milij. din. S tem je bila v naprej določena kvota za te podpore na področju ljubljanskega urada za leto 1938. izčrpana.

Povprečno število zavarovancev je doseglo v letu 1938. — 98.768 (94.495 v letu 1937.). Prirastek je znašal 4.273 zavarovancev. Največje letne prirastke izkazuje tekstilna industrija in gozdno-žagarska industrija. Padeč je zaznamovati pri gradnjah nad zemljo.

Povprečna dnevna zavarovana mezda je znašala v letu 1938. 24,80 din; povečanje znaša 1,29 din.

Povprečni odstotek bolnikov je znašal v letu 1938 — 2,72%.

Podpore nad 26 tednov je izplačeval urad tudi v letu 1938., in sicer ne iz tekočih dohodkov, temveč iz sredstev likvidacijske imovine. Te podpore so dosegle 0,8 milij. dinarjev.

Skupni dohodki so znašali v letu 1938 — 52,4 milij. din.

Skupni izdatki pa znašajo 52,1 milij. din.

Zavarovanci so prejeli od OUZD v denarju na podporah 18.592 milij. din. Za sanatorijsko zdravljenje tuberkuloznih je urad izdal 1,4 milij. din. Kot enkratno božično pripomoč je izplačal urad zavarovanim članom 0,345 milij. din.

Poslovni uspeh Okrožnega urada znaša v preteklem letu 0,3 milij. din. in je spričo ogromnega prometa v letu 1938. neznamen. Najmanjša sprememba v zdravstvenem oziru (epidemija) bi mogla povzročiti prav občuten primanjkljaj.

Poslovni rezultati zadnjih let se gibljejo na skrajni meji gospodarskega ravnotežja. Pri teh razmerah urad ne more dopolnjevati rezervnih skladov, ki so predvideni za podpore nad 26 tednov v taki meri, kakršna je dejanska potreba po teh podporah.

Posebno poglavje je plačevanje prispevkov. Iz računskega zaključka je razvidno, da znašajo nepravilni zavarovalni prispevki koncem leta 1938. — 26.656 milij. din. Zastanek je zelo visok. Veliki zastanki pomenijo sedaj, ko je uvedeno zavarovanje za onemoglost, starost in smrt resno nevarnost za pravice onemoglih in invalidnih zavarovancev, ker večje zakon te pravice na pogoj, da so prispevki dejansko vplačani. Prav sedaj bi morali delodajalci skrbno paziti na to, da prispevke redno in tekoče poravnajo. S tem varujejo na eni strani pravice delavcev, na drugi strani pa se izognejo stroškom, ki jih morajo zadeti, ako bodo oškodovani delavci ob času nastopa onemoglosti tožbenim potom uveljavljali svoje pravice.

Socialni napredek

Dandanes na vseh straneh vstajajo in se razvijajo socialni problemi, ki marsikje povzročajo mnogo bolečin in trpljenja, marsikomu pa tudi obilo resnih skrbi in morečega strahu. V vseh državah civiliziranega sveta se izdajajo brezštevilni socialni ukrepi in socialne reforme z namenom, da bi se vsem ljudem zagotovilo in ustvarilo čim boljše in lepše življenje. Vse te socialne reforme pa bi ostale brez vsakega uspeha in učinka, če jih ne bi izvajali ljudje, prežeti socialnega čuta in ljubezni do bližnjega, ki se res nesebično in požrtvovalno trudijo, da bi te reforme zaživele pravo, resnično življenje in da ne bi ostale le mrtve črke mrzlih zakonov v uradnih listih in lepo vezanih zakonikih. Ves socialni progres je zasnovan na človeku in le od živega človeka, ki ima srce, vest

in dušo na pravem mestu, je odvisno, v kakšni meri se bodo izgladile razne socialne zaostritve, hibe in krivice.

Vsem nam je jasno, da vlada dandanes socialno najbolj zaostreno socialno stanje med delojemalci in delodajalci, med delavci in podjetniki. Po prepričanju ene in druge strani je ostro nasprotje, ki se izraža v obojestranskih življenjskih interesih, tudi še dandanes edini in pravi vzrok vseh težkih dogodkov in sil, ki zavirajo splošni progres, sožitje in napredek.

V interesu splošnega napredka in boljše človeške bodočnosti je potrebno, da se s pametnimi obojestranskimi koraki in ukrepi, pa tudi s pravo in odločno voljo čimprej izgladijo vsa ta nasprotstva in da stopita v praktičnem življenju vendar že enkrat podjetnik in njegov delavec na skupno pot, ustvarjajoč tako vzajemno pogoje boljšega življenja vseh ljudi, česar pa se ne dá ustvariti z nobenimi prisilnimi ukrepi in reformami, temveč edino in izključno le s prosto in dobro voljo prizadetih ljudi samih.

Iz naših delavskih krajev

Jesenice

Tovariše opozarjamo, da poravnajo svoje članske prispevke. V bodoče se ne bodo izplačevale podpore, ako hoste v zastanku. Članom, ki bodo v zastanku, bo ustavljeno tudi pošiljanje lista «Nova Pravda». Nekateri člani se sklicujejo na slabe zasluzke. Toda pomnite, da je organizacija prva, ki naj bo plačana. Denar, ki ga plača član, je zanj dobro naložen in si ga bo ob težkih časih prav gotovo z zadovoljstvom poslužil.

Članski sestanek podružnice NSZ na Jesenicah se bo vršil dne 23. aprila ob pol 10. uri dopoldne v Sokolskem domu. Na sestanku se bodo obravnavala zelo važna vprašanja in naprošamo članstvo, da se sestanka v polnem številu udeleži.

Roman «Živeti hočemo», ki je izhajal v «Novi Pravdi», imamo v naši pisarni v zalogi. Roman je češkega izvora in ga vsakomur priporočamo. — Knjiga stane samo 10 din.

Delavstvo praznuje. Tako velikega praznovanja kot letošnjo Veliko noč, še ne pomni delavstvo KID. Že v soboto jutraj so počivali vsi obrati. Niso pa imeli delavci pravega praznovanja, ker so bili zaslužki zaradi praznovanja precej okrnjeni. Nekateri delavci so prejeli samo 100 din, veliko pa je takih, ki sploh ničesar niso prejeli. Naj je tudi prišla pomlad, delavstvo nima zaposlitve, kakor jo je običajno imelo v tem času. Toda delavstvo upa, da se bo položaj kmalu izboljšal.

Prostovoljna štednja. Narodno-strokovna zveza je sprožila predlog, da bi

delavstvo KID ustanovilo hranilni sklad, katerega namen bi bil, zbrati sredstva, ki bi bila vlagateljem na razpolago za slučaj brezposelnosti, starosti, bolezni, ali za gradnjo lastnih domov. Prispevki v hranilni sklad bi morali biti taki, da jih delavstvo zmore. Tudi manjši zneski, ki se redno plačujejo v sklad, polagoma le naraščajo v precejšnje vsote. Tako na primer, če plača delavec v hranilni sklad mesečno 100 din in se mu vloga obrestuje po 5%, se v petih letih nabere 6.810 din, po 10 letih 15.500 din in po 15 letih 26.594 din, itd. Ravnateljstvo KID se zanima za namero delavstva, da ustanovi hranilni sklad. Če bo ravnateljstvo tudi s svoje strani primerno podprlo akcijo, je verjetno, da nismo več daleč od ustanovitve hranilnega sklada. Mogoče se bo ta ali oni našel, ki ne bo soglašal z ustanovitvijo podobnega sklada. Sicer je pa že tako, da so bili vsi predlogi, ki so se v vrstah delavstva pri KID pojavili, ostro kritizirani, končno pa le kot koristni sprejeti. Seveda bi morale sporazumno z ravnateljstvom KID pri hranilnem skladu sodelovati vse strokovne organizacije.

Kranj

Odbor podružnice Narodne strokovne zveze v Kranju vabi vse tovariše in somišljenike na članski sestanek, ki se bo vršil v nedeljo, dne 16. t. m. ob pol 10 uri dopoldne v Narodnem domu.

Na sestanku se bo razpravljalo o važnih vprašanjih, ki se predvsem tičejo tekstilnega delavstva, pa tudi splošna delavska vprašanja in to z ozirom na sedanji položaj.

Bratovska skladnica na Jesenicah

Koncem marca se je vršila redna skupščina krajevne Bratovske skladnice na Jesenicah.

Po računskem zaključku znašajo dohodki bolniške blagajne Din 4.019.863,99, izdatki Din 3.559.219,69 in prebitek pa Din 460.644. Čisto premoženje bolniškega oddelka se je leta 1938. povečalo na Din 2.461.127. Sklad za zidanje nove bolnice znaša Din 800.000.

Število zavarovanih članov je bilo v poslovnem letu izredno visoko. Povprečno je znašalo 1938. leta 3.969 članov, napram številu članstva v letu 1937., ki je znašalo 3.534.

Visokim dohodkom so sledili tudi izredno veliki izdatki. Vzrok je ta, da je v preteklem letu болоvalo okoli 80 starejših zavarovancev, ki so čakali na upokojeve in so izrabili vso pravico bolovanja. Izdatki za hranarino so bili v tem letu za Din 387.475,25 večji, kakor v letu 1937. Visoko je bilo tudi število nezgod. Število ambulantnih obolenj se je tudi povečalo od 4.154 preteklega leta na 4.872. Tudi število obolenj družinskih članov se je zvišalo od 6.240 na 7.064.

Pri zdravniškem osebju so bile izvršene neke spremembe.

Priprave za gradnjo nove bolnice so v teku. Finančna stran gradnje same je deloma že ugodno rešena. S povišanim prispevkom za bolniški oddelak dobiva krajevna bratovska skladnica od 1. jan. 1939 dalje 45.000 din. Glavna Bratovska skladnica v Ljubljani je za gradnjo bolnice dovolila 2 milijonsko posojilo na dolgoročno amortizacijo s 5 odstotnim obrestovanjem. Vložena je tudi prošnja na upravni odbor Osrednjega sklada bratovskih skladnic za posojilo 3 milijonov dinarjev. Po predlogu NSZ je upravni svet KID sklenil z organizacijami kolektivno pogodbo, po kateri bo plačeval v ta sklad za grad-

njo nove bolnice mesečno po 200.000 dinarjev, do skupne vsote 2 milijonov.

Nezgodni oddelki imel 849.112,76 din dohodkov in 594.609 din izdatkov in znaša prebitek 254.503 din. Glavni Bratovski skladnici se je poslalo na račun nezgodnega oddelka 270.000 din.

Pokojninski oddelki imel 4 milijone 968.081,49 din dohodkov, izdatkov pa 2.067.181,25 din. Od poslovnega prebitka je bilo poslano Glavni bratovski skladnici v Ljubljano 2.849.000 din. Vidimo, da je Pokojninski sklad Krajevne Bratovske skladnice na Jesenicah zelo aktiven. Tudi podporni skladi in skladi za zdravljenje zob in sklad za podpiranje brezposelnih delavcev so bili zelo aktivni.

Zobozdravstveni sklad delavstva je tudi visoko aktiven.

Iz lokalnega sklada za podpiranje brezposelnih je prejelo več članov svoje podpore.

Posebni Pokojninski sklad delavstva KID znaša din 1.559.283,19.

Delegatje NSZ so na skupščini izrazili željo, da naj se uvede tudi prostovoljno zavarovanje, ki bo imelo pomen zlasti za naše upokojece.

Vse poslovanje Bratovske skladnice dokazuje, kako važno nalogo vrši ta delavska socialna ustanova.

HARMONIKE GLASBILA MUZIKALIJE - NOTE

le v specialni trgovini

PERC OTTO

MARIBOR, Gosposka 34

Prevezam vsa popravila

Zahtevajte cenik!

Plačila na obroke!

Društva imajo popust.

Na vprašanje - odgovor

Artur K. — Poljčane. Moj sin je zaposlen kot vajenec. Prosim, sporočite, koliko ur sme biti dnevno zaposlen. — V Vašem dopisu nam niste navedli, pri kakšni obrti je Vaš sin zaposlen in koliko je star. Zato bo naš odgovor splošen. Mladostni delavci pod 16. letom starosti so lahko zaposleni le osem ur na dan. Med mladostne delavce spadajo tudi vajenci. Kakor hitro je pa vajenec star več ko 18 let, velja zanj isti delovni čas kakor za delavce. V tovarniških obratih morajo delavci delati po osem ur na dan, v ostalih podjetjih pa večinoma devet ali deset ur dnevno. Vajenec, ki bi delal preko zakonito dovoljenega delovnega časa, mora dobiti na svoj zaslužek 50%ni povisek.

Franc M. — Maribor. Ali ima vajenec pravico do odškodnine? Mojster, pri katerem sem zaposlen, zelo izkorišča vajence. Starejši vajenci mu opravljajo že pomočniška dela, a ne dobe za to nobene odškodnine. — Običajno se že v učni pogodbi izgovori zakoniti zastopnik vajenca primerno odškodnino. A tudi za primer, da v učni pogodbi ni ničesar, kar določa odškodnino, lahko zahteva vajenec plačilo za svoje delo. Obrtni zakon do-

loča, da pripada učencu po dovršenem prvem letu učenja odškodnina za delo. V obrtnem zakonu je tudi rečeno, da bo minister za trgovino in industrijo predpisal posebno uredbo o najmanjših odškodninah za vajence. Ta uredba do danes še ni izšla. Kljub temu so pa vajenci že po prvem letu učenja upravičeni zahtevati odškodnino. Odškodnina mora biti najmanj enaka najnižji mezdi delavcev s podobno zaposlitvijo v istem kraju. Iznos odškodnine je seveda zavisen od koristi, ki jo ima obrtnik od učenčevega dela.

Karol C., Medvode. Od svojega gospodarja bi lahko zahteval plačilo nadur za zadnji dve leti. Delodajalec pa pravi, da plačila ne morem zahtevati, ker nisem svoje zahteve takoj postavil. Delodajalec pravi, s tem da si zahtevo po plačilu za nadure opustil, si se odrekel že tudi plačilu. — Plačilo za nadurno delo lahko zahtevate. Po zakonu o zaščiti delavcev ne sme biti delovna pogodba v nasprotju z določili tega zakona. Zato so sodišča ponovno odločila, tudi v najvišji instanci, da se noben delavec pogodbeno, niti izrecno, niti s soglasnim dejanjem, ne more vnaprej odreči zahtevku po plačilu nadur, kojih plačilo predpisuje zakon.

IVAN KRAVOS
MARIBOR

priporoča kovelce, ročne torbi, ce, aktovke, denarnice, nahrbtnike, gamaše itd.

MOŠKE SRAJCE

Največja izbira — Najnižje cene

Oblačilnica

MARIBOR, Glavni trg 11

KOMBINEŽE

in vse drugo damsko perilo po znižani ceni v novi modni trgovini

MIRKO BREČKO, MARIBOR

Aleksandrova 32

GOTOVE OBLEKE

vse velikosti, največja izbira

I. PREAC, Maribor, Glavni trg 13

Nogavice, rokavice, srajce, prvovrstno blago, cene nizke! prepičajte se v modni trgovini

ANTON PAŠ

MARIBOR, Slovenska 4

Kdor hoče dobro kavo piti, mora h „Kavalirju“ iti.

„KAVALIR“ Gosposka 28

Vsaki osebi — družini nudi stalni zaslužek „MARA“ Maribor, Orožnova 6 Celje, Slomškov trg 1

Plafilnica — razpošiljalnica nogavic in pletenin

Vse za Vaše postelje. Posteljne odeje, močno prešite (domači izdelki), izgotovljene post. perilo, zglavnike, tušne, madrace, koe, perje, puh, najceneje pri A. STUHEC, specialna trgovina — izdelovanje odej. MARIBOR, Stalna ul. 5

„GRIC“ pod Urbanom Rošpoh. Izletniška gostilna, prenočišča, auto cesta. Prvovrstna vina in kuhinja. Telefon: 28-07

Posteljno perje

od Din 8.— naprej

kemično očiščeno se dobi pri

„LUNA“
Maribor, samo Glavni trg 24

Zima OSTANKI Pomlad

Mariborskih tekstilnih tovarn, pristno-barvni, brez napak, in sicer: Paket Serija «R» z vsebino 16—20 m dobro uporabnih ostankov flanelov in cvrtnbarhmentov za ženske obleke, moško, žensko in otroško perilo za znižano ceno Din 125.—. Nadalje so še tudi zimski: Reklamni paket Serija «K» in Specialni paket Original Kosmos «D» v zalogi. Za veliko noč: Paket Serija «T» z vsebino 4 m volnenega blaga za ženske obleke v najmodernejših vzorcih za ceno T/1 Din 100.—, T/2 Din 130.—; pri naročilu prosim navedite barvo. — Paket serija «H» vsebina 18—21 m oxfordov, cefirjev, touringov in frenžev za posebno močne moške srajce v najlepših vzorcih Paket Din 136.—. Paket Serija «M» vsebina 16—20 m pralnega blaga za ženske obleke in dečke, kretona in druka za predpasnike, delena, krep, cvrtnzeiga in polsvile za bluze in obleke v izbrano lepi sestavi Paket Din 150.—. Pakete H & M razpošiljam tudi mešano vsakega polovico. Paket Serija «Z» vsebina 3—3,20 m dobrega šofa za moško obleko, damski kostum ali plašč, in sicer Z/1 130.—, Z/2 160.—, Z/3 200.—, Z/4 250.—, Z/5 300.— Din. Vsa podloga za moško obleko po kakovosti 80.—, 100.— in 120.— Din. Vsak paket poštnine prosto, pri odvzemu dveh ali več paketov primeren popust! Neprimerno vzamem nazaj in zamenjam. Nešteto priznanj odjemalcev na razpolago. — Prepičajte se tudi Vi in pišite takoj Razpošiljalnici «Kosmos».

Maribor, Kralja Petra trg.

Ugoden nakup manufakture pri

I. TRPIN-U

Oglejte si izložbe. Blago in cene govorijo!